

Seire kokkuvõte „Isikuandmete kaitse seaduse nõuete täitmine kiiralaenukontorites“

Andmekaitse Inspeksioon viis koostööd Tarbijakaitseametiga läbi kiiralaenuandjate seire. Inspeksioon soovis saada ülevaadet kiiralaenuandjate poolt klientide isikuandmete töötlemisest. Täpsemalt kogutavate isikuandmete koosseisust, isikuandmete allikatest, andmete töötlemise eesmärkidest, isikute kategooriatest, kelle andmeid töödeldakse ja andmete säilitamistähtaegadest.

Tarbijakaitseameti sooviks oli saada ülevaade lepingute sõlmimiseks kogutava teabe mahust ja sisust, samuti selgitada välja, kuidas ja milliste dokumentide alusel hinnatakse tarbijate maksevõimet.

Andmekaitse Inspeksiooni seires osales 19 ettevõtet, millest üheksat ettevõtet seirati koos Tarbijakaitseametiga. Koostöös ametiga käidi kohapeal kontrollimas kolme ettevõtet.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et rahule saab jääda kogutavate andmete koosseisuga, kasutatavate allikatega ja isikute kategooriatega, kelle andmeid töödeldakse, kõik see vastab kenasti andmete töötlemise eesmärkidele. Midagi üleliigset ja kellegi üleliigse kohta ei koguta.

Olukord ei olnud aga rahuldav osas, mis puudutab kogutud andmete säilitamistähtaegasid, paljud ettevõtted ei olnud selle peale üldse mõelnud või siis olid säilitamistähtajad lühemad, kui seadus ette näeb.

Andmete säilitamise osas tegi inspeksioon enamusele seiratavatele soovitusel isikuandmete kaitse seaduse paremaks rakendamiseks. Nimelt leidis inspeksioon, et lepingulisi kohustusi korralikult täitvate klientide puhul tuleb lähtuda raamatupidamise seadusest, mille kohaselt peab raamatupidamiskohustuslane raamatupidamise algdokumente säilitama seitse aastat, alates selle majandusaasta lõpust, mil algdokument raamatupidamises kajastati.

Mis puudutab aga lepingulisi kohustusi eiravaid kliente, siis soovitas inspeksioon andmete säilitamisel lähtuda nõude aegumise tähtaegadest. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 146 lõige 1 sätestab, et tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt on nõuete aegumistähtaeg kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult. Inspeksioon ei saa anda hinnangut, kas isikute võlanõuded võlausaldaja ees on tekkinud õiguspäraselt või kas isikud on kohustusi võlausaldaja ees rikkunud tahtlikult.

Arvestades võimalusega, et kohustusi võib olla rikutud tahtlikult, lähtub inspeksioon täitmata kohustuste puhul 10-aastasest aegumistähtajast. Et mitte asetada kohustuse täitnud isikuid ebavõrdsesse olukorda (kuivõrd isikuandmete kaitse seaduse § 11 lg 7 punkt 4 lubab nõude täitmisest veel 3 aasta jooksul andmeid avaldada), lähtub inspeksioon olukorras, kus kohustus on täitmata kuid aegunud, proportsionaalsuse põhimõtet arvestava avaldamise maksimaalse tähtaja määramisel 13 aastast arvates nõude sissenõutavaks muutumisest.

Nõuete kohtu kaudu sissenõudmisel algab nõude aegumistähtaeg kohtuotsuse jõustumisest. Tulenevalt tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-st 157 on jõustunud kohtuotsusega tunnustatud nõude aegumistähtaeg 10 aastat, mis algab kohtuotsuse jõustumisest või muu täitedokumendi väljaandmisest, kuid mitte enne nõude sissenõutavaks muutumist.

Andmete säilitamistähtajad vastasid seaduses toodud nõuetele üksnes kahel ettevõttel – SNEL Grupp OÜ ja Trimo Investments OÜ.

Seire käigus vaadeldud ettevõtete nimekiri:

1. BB Finance OÜ
2. Credit Invest OÜ
3. Express Credit AS
4. Ferratum Estonia OÜ
5. Folkia AS Eesti filiaal
6. HALL Laenu OÜ
7. OÜ Investhaus Pluss
8. isePankur AS
9. Kiirlaenu OÜ
10. MCB Finance Estonia OÜ
11. AS MiniCredit
12. Omalaenu OÜ
13. Omaraha OÜ
14. Placet Group OÜ
15. Raha24 OÜ
16. SMS Laenu AS
17. SNEL Grupp OÜ
18. Ziip OÜ
19. OÜ Trimo Investments